

ОШ „ СТАРИ ГРАД “

ГЕОГРАФИЈА

Школски програм за V разред

школска 2019/2020. година

**Гордана Шишић
Сања Јовановић**

Напомена: Све евентуалне корекције програма наставе и учења географије биће праћене и евидентирани кроз месечне планове и дневне припреме или на неки други одговарајући начин у складу са природом корекције.
Програм је израђен према одредбамачланова60. и 61. ЗОСОВ-а (88/2017) и чланова 26/а и 28. Закона о основном образовању у васпитању (Просветни гласник бр. 9. од 30. октобра 2017, стране 85-88

ЗАСОВ

Члан 21.

Основни циљеви основног образовања и васпитања јесу:

- 1) обезбеђивање добробити и подршка целовитом развоју ученика;
- 2) обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за целовити развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- 3) свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
- 4) развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребеновања и развоја физичких способности;
- 5) развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- 6) континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
- 7) развијање компетенција за налажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- 8) пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- 9) развијање кључних компетенција за целоживотно учење и међупредметних компетенција у складу са развојем савремене науке и технологије;
- 10) развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности за самовредновање, самоиницијативе и изражавање свог мишљења;
- 11) оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- 12) развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
- 13) развијање позитивних људских вредности;
- 14) развијање компетенција за разумевање и поштовање правде, тета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- 15) развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрачне равноправности, толеранције и уважавања различитости;
- 16) развијање личног и националног идентитета, развијање свести о осећању припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
- 17) повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;
- 18) повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА

Циљ учења географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.

Уџбеници, приручници, наставни материјали: Географија, уџбеник за пет разред, аутори: Винко Ковачевић, Сања Топаловић и школски атлас, глобус, зидне карте, енциклопедије и интернет...

РЕДНИ БРОЈ	ОБЛАСТ/ТЕМА	Број часова			Начин и поступци остваривања програма	Начин провере остварености стандарда	Међупредметне компетенције	Исходи	Стандарди (чијем ће се остваривању посветити посебна пажња у датом разреду)
		обрада	остаблици	свега					
1.	ЧОВЕК И ГЕОГРАФИЈА	1	1	2	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона, ППТ, могућству виртуелне посете различитим дестинацијама, коришћење лр кодова Увођење ученика у главне појмове географије као науке, прво теоријски, а потом и практично	Иницијално тестирање Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова	- Компетенција за учење - Сарадња - Комуникација - Рад са подацима и информацијама - Дигитална - Одговорно односење према околини - Решавање проблема	- повеже постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком; - повеже географска знања о свету са историјским развојем људског друштва и научно-техничким прогресом; - на примерима покаже значај учења географије за свакодневни живот човека; - разликује одговорно однеодговорно понашање човека према природним ресурсима и опстанку живог тана планете Земље	ГЕ 1.2.3. именује Земљинесфере (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и препознаје њихове основне одлике

					о, примено м на примерима, а потом и самостално давање примера од стране ученика Коришћење КЛЕТовог е-учбеника : тестови, видео записи са питањима, ППТ; и др.				
2.	ВАСИОНА	3	1	4	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона, ППТ, по могућству виртуелне посете различитим дестинацијама, коришћење лр кодова	<i>Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова</i>	Компетенцијазаучење -Сарадња -Комunikација -Радсаподацима и информацијама -Дигитална -Естетичка -Решавањепроблема	–разликујепојмовевасиона, галаксија, Млечнипут, Сунчевсистем, Земља; –објасни и прикажеструктуруСунчевогсистема и положајЗемље у њему; –разликујенебескательа и наводињиховекарактеристике; –одредиположајМесеца у односунаЗемљу и именујемесечевемене;	ГЕ 1.2.1. именујенебескательа у Сунчевомсистему и наводињиховраспоред ГЕ 2.2.1. описујенебескательа и њиховакретања

					Увођење ученика у главне појмове географије као науке, прво теоријски, а потом и практично, применом на примерима, а потом и самостално давање примера од стране ученика Коришћење КЛЕТовог е-учбеника: тестови, видео записи са питањима, ППТ; и др.				
3.	ПЛАНЕТА ЗЕМЉА	19	11	30					
3.1.	Облик Земље и структура њене површине	(1)	(1)	(2)	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација,	<i>Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевал</i>	- Компетенција за учење - Сарадња - Комуникација - Рад са подацима и информацијама - Дигитална	- помоћу глобуса опише облик Земље и наведе доказе о њеном облику; - помоћу карте опише распоред копна и водена Земљи и наведене називе континента и океана; - примерима објасни деловање Земљинетеже на географски омотач;	ГЕ 1.2.2. описује облик Земље и препознаје појаве и процесе везане за њено кретање

					шема, графикона, ППТ, по могућству виртуелне посете различитим дестинацијама, коришћење љр кодова Увођење ученика у главне појмове географије као науке, прво теоријски, а потом и практично, применом на примерима, а потом и самостално давање примера од стране ученика Коришћење КЛЕТовог е-учбеника : тестови, видео записи	уација и евалуација на крају месеца и током појединих часова			
3.	Земљинакретањ	(2)	(2)	(4)	Комбиновање	Формати	Компетенцијазаучење	–разликује и објасниЗемљинакретања и њиховепоследице;	ГЕ 1.2.2. описујеобликЗемље и

2.	а				различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона, ППТ, по могућству у виртуелне посете различитим дестинацијама, коришћење лр кодова Увођење ученика у главне појмове географије као науке, прво теоријски, а потом и практично, применом на примерима, а потом и самостално давање примера од стране ученика Коришћење	вно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова	-Сарадња -Комуникација -Радсаподацима и информацијама -Дигитална -Естетичка	–повежесмерротацијесасменомдана и ноћи; –повеженагнутостземљинеосесаразличитомосветљен ошћуповршинеЗемље; –повежереволуцијуЗемљесасменомгодишњихдобана северној и јужнојполулопти и појавомтоплотнихпојасева;	препознајепојаве и процесевезанезањенакретања ГЕ 2.2.1. описујенебескательа и њиховакретања ГЕ 3.2.1. препознаједимензијеЗемље и објашњавапоследичеЗемљиногоблика и њенихкретања
----	---	--	--	--	--	--	---	--	--

					КЛЕТово г е - учбеника : тестови, видео записи				
3. 3.	Унутрашњаграђа и рељефЗемље	(6)	(3)	(9)	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона, ППТ, по могућству виртуелне посете различитим дестинацијама, коришћење лр кодова Увођење ученика у главне појмове географије као науке, прво теоријски, а потом и практично, применом на примерима, а потом и	<i>Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова</i>	Компетенцијазаучење -Сарадња -Комуникација -Радсаподацима и информацијама -Дигитална -Естетичка - Одговоранодноспремаоколини -Решавањепроблема	–разликуједеловањеунутрашњихсила (силаЗемљинетеже, унутрашњатоплотаЗемље); –разликујеосновнеомотачеунутрашњеграђеЗемље; –наведespoљашњесиле (ветар, вода) Земље; –помоћукарте и цртежаопишениначине и последицекретањалитосфернихплоча (вулканизам, земљотреси, набирање и раседање); –разликујехипоцентар и епицентар и наведетруснезоне у свету и у Србији; –наведепоступкекојећепредузетизавремеzemљотреса; –опишепроцесвулканскеерупције и њенепоследице; –помоћуфотографијаилиузоркастенаразликујеосновневрстестена, описујењиховнастанак и наводипримерезањиховокоришћење; –помоћукарте, цртежа и мултимедијаобјашњаваанастанакпланина и низија и разликујенадморску и релативнувисину; –разликујеерозивне и акумулативнепроцесе; –наведепримеределовањачовеканапромене у рељефу (броне, насипи, копови);	ГЕ 1.2.3. именујеЗемљинесфере (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и препознајењиховеосновнеодлике ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњавагеографскечињенице – објекте,појаве,процесе и односекојисупредстављенимоделом, сликом, графиком,табелом и схемом ГЕ 2.2.2. разликује и објашњавагеографскечињенице – објекте,појаве, процесе и односе у Земљинимсферама (литосфери, атмосфери, биосфери)

					самостално давање примера од стране ученика Коришћење КЛЕТовог е-учбеника : тестови, видео записи				
3. 4.	Ваздушни омотач Земље	(4)	(2)	(6)	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикон а, ППТ, по могућству у виртуелне посете различитим дестинацијама, коришћење лр кодова Увођење ученика у главне појмове географије као науке, прво теоријски, а потом	<i>Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова</i>	- Компетенција за учење -Сарадња -Комуникација -Рад са подацима и информацијама -Дигитална -Естетичка - - Одговорно однос према околини -Решавање проблема - - Одговорно однос према здрављу -Одговорно учење у демократском друштву -Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	–описи структуре атмосфере; –наведе временске промене које се дешавају у тропосфери (ветрови, падавине, облаци, загревање ваздуха...); –разликује појам времена од појма клима; –наведе климатске елементе и чиниоце и основне типове климе; –графички представи и читати климатске елементе (клима дијаграм) користећи ИКТ; –користи дневне метеоролошке извештаје из медија и планира своје активности у складу са њима; –наводи примере утицаја човека на загађење атмосфере и предвиђа последице таквог понашања; –наводи примере о утицају атмосферских непогода на човека (екстремне температуре и падавине, град, гром, олуја);	ГЕ 1.2.3. именује Земљинесферу (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и препознаје њихове основне одлике ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ 2.1.4. приказује попуњене географске податке: на немој карти, картографским и изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом и схемом ГЕ 2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери) ГЕ 3.2.2. објашњава физичко – географске законитости у географској мотачу (климатску и биогеографску зоналност) и наводи мере за његову заштиту, обнову и унапређивање

					и практично, применом на примерима, а потом и самостално давање примера од стране ученика Коришћење КЛЕТовог е-учбеника : тестови, видео записи				
3.5.	Водена Земљи	(4)	(2)	(6)	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикона, ППТ, по могућству виртуелне посете различитим дестинацијама, коришћење лр кодова Увођење ученика у	<i>Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова</i>	- Компетенција за учење - Сарадња - Комunikација - Рад са подацима и информацијама - Дигитална - Естетичка - Одговоран однос према околини - Решавање проблема - Одговоран однос према здрављу - Одговорно учешће у демократском друштву - Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	– уочава и разликује на географској карти океане, већа мора, заливе и мореузе; – наведе и опише својства морске воде; – помоћу карте прави разлику између речне мреже и речног слива; – наведе и опише елементе реке (извор, ушће, различити падови и речног тока); – разликује типове језерских басена према начину постанка; – наведе узроке настанка поплава и бујица и објасни последице њиховог дејства; – наведе поступке којима се предузимају мере поплаве и наводњавања; – наведе примере утицаја човека на загађивање вода и предвиди последице таквог понашања;	ГЕ 1.2.3. именује Земљинесферу (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и препознаје њихове основне одлике ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ 2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери)

					главне појмове географије као науке, прво теоријски, а потом и практично, применом на примерима, а потом и самостално давање примера од стране ученика Коришћење КЛЕТовог е-учбеника : тестови, видео записи				
3. 6.	Биљни и животињски свет на Земљи	(2)	(1)	(3)	Комбиновање различитих врста дидактичког материјала: илустрација, шема, графикон а, ППТ, по могућству виртуелне посете различит	<i>Формативно, свакодневно оцењивање усмених одговора ученика Самоевалуација и евалуација на крају месеца и током појединих часова</i>	- Компетенција за учење - Сарадња - Комуникација - Рад са подацима и информацијама - Дигитална - Естетичка - Одговоран однос према околини - Решавање проблема - Одговоран однос према здрављу - Одговорно учење у демократском друштву - Предузимљивост и	– помоћу карте по вежбалима климатске условне са распрострањеношћу живог света на Земљи; – помоћу карте на вежбалима природне зоне и карактеристичан живи свет у њима; – опише утицај човека на животну средину одређених биљних и животињских врста; – наведе примере заштите живог света на Земљи	ГЕ 1.2.3. именује Земљинесферу (литосферу, атмосферу, хидросферу, биосферу) и препознаје њихове основне одлике ГЕ 2.1.3. препознаје и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе који су представљени моделом, сликом, графиком, табелом и схемом ГЕ 2.2.2. разликује и објашњава географске чињенице – објекте, појаве, процесе и односе у Земљиним сферама (литосфери, атмосфери, хидросфери, биосфери) ГЕ 3.2.2. објашњава физичко –

				им дестинац ијама, коришће ње љр кодова Увођење ученика у главне појмове географиј е као науке,.пр во теоријски , а потом и практичн о, примено м на примери ма, а потом и самостал но давање примера од стране ученика Коришће ње КЛЕТово г е - учбеника : тестови, видео записи	оријентацијакапред узетништву		географскезаконитости у географскомотачу(климатску и биогеографскузоналност) и наводимерезањеговузаштиту,обнову и унапређивање
--	--	--	--	--	----------------------------------	--	--

Пројектни задатак реализоваће се у области/теми Хидросфера.

Неки од препоручених начина прилагођавања програма наставе и учења ученицима којима је потребна додатна образовна подршка:

- просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (нпр. размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих...)
- што већа индивидуализација наставе, а посебно са ученицима којима је потребна додатна образовна подршка и надареним ученицима
- размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи...
- коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним случајем

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ					
Упутство за формативно и сумативно оцењивање ученика					
Правилник о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању: 34/2019-177					
Шта пратимо		Критеријуми оцењивања	Поступак	Инструменти оцењивања	Време
Степен остварености циљева и прописаних, односно прилагођених стандарда постигнућа у току савладавања програма предмета;	процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевање, примена и вредновање научених поступака и процедура; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавање; вештине, руковање прибором, алатом и технологијама и извођење радних задатака.	Оцену одличан (5) добија ученик који: – у потпуности показује способност трансформације знања и примене у новим ситуацијама; – лако логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава проблем на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује;	- Формативно оцењивање: Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За давање комплетног, потпуног одговора на тежа питања +5 Ко не зна одговор -	Свакодневно бележење током године
			- Комисија ученика и наставница	Учесталост јављања на часу по месецима	Пресек стања на полугодишту (сваких 16 часова)
		Оцену врло добар (4) добија ученик који: – у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; – самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; – решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује;	- Усмено одговарање	Свеобухватност одговора Хронолошка и појмовна прецизност Сналажење на карти Хоризонтално и вертикално повезивање градива Самосталност у одговарању	По потреби, бар једном у полугодишту
			- Редовност доношења домаћег - Ученици воде евиденцију	За три недоношења домаћег -1 у свеску, а након опомене и у дневник За редовно доношење домаћег задатка -5	Свакодневно током године, праћење/ пресек стања за тромесечје
		Оцену добар (3) добија ученик који: – у довољној мери показује способност употребе информација у новим ситуацијама; – у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; – већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; – у довољној мери критички расуђује;	Квиз на кахуу, или други он-лајн квиз	Првопласирани +5 Другопласирани ++ Трећепласирани +	По једном у полугодишту
			Прегледање свески	Уредност Све забележено са часова	На крају наставне године
		Оцену довољан (2) добија ученик који: – знања које остварио су на нивоу репродукције, уз минималну примену; – у мањој мери логички повезује чињенице и појмове и искључиво уз подршку наставника изводи закључке који се заснивају на подацима; – понекад јесамосталан у решавању проблема и у недовољној мери критички расуђује;	- Писане провере Ученици дају самопроцену оцено	Бодовање: 40-54%-2 55-69%-3 70-84%-4 85-100%-5	Након сваке теме (4 провере које се раде цео час - по две у полугодишту и бар две провере до 15 минута - једна у првом и једна

		Недовољан (1) добијаученикоји: – знањакојајеостварионисунинанивоупрепознавања и непоказујеспособнострепродукције и примене; – неизводизакључкекојисезаснивајунаподацима; – критичкинерасуђује; .			у другом полугодишту)
			- Групни рад (посматрање наставника, излагање група, процена осталих ученика)	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада, продуката група (пано, табела...)	По потреби
			- Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика)	Прва три пара која прва ураде задатак добијају +5 Сви парови који ураде задатак добијају + Парови који не раде задато на часу добијају -	По потреби
			-Сналажење на карти	За показаних 5 појмова за један минут - оцена 5 За 4 -4 3-3 2-2 1-1	На крају школске године
Ангажовањеученика у настави	одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовање и мотивацију за учење и напредовање. активно учествовање у настави, сарадњу са другима	– показујеизузетнусамосталностуизузетновисокстепенактивности и ангажовања.(5)	Вођење евиденције од стране наставника о: -Јављању на часовима (учесталост и активност по месецима) -Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти) -Учешћу на такмичењима -Посета културно-историјским институцијама и догађајима -Несебичном пружању помоћи другим ученицима -Израда паноа, ППТ, различитих врста излагања	-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано -Учесталост јављања и активност по месецима -Учествоје и израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...) -Спреман је да помогне другима -Иницијатива и квалитет продукта	-Пресек стања по тромесечјима
		– показујевеликусамосталност и високстепенактивности и ангажовања.(4)			
		– показуједелимичнистепенактивности и ангажовања (3)			
		– показујемањистепенактивности и ангажовања.(2)			
		– непоказујеинтересовањезаучешће у активностиманитиангажовање (1)			

